

Výstřel

*Stříleli jsme se.
Baratynský*

*Zapřisáhl jsem se, že ho zastřelím podle práva
souboje. (Můj výstřel mi ještě zbyl.)
Večer v táboře*

I

Byli jsme rozloženi v městečku ***. Život armádního důstojníka znáte. Dopoledne cvičení, jízdárna; oběd u plukovního velitele nebo v židovské hospodě; večer punč a karty. V *** nebylo jednoho otevřeného domu, ani jediné nevěsty; scházeli jsme se u sebe navzájem a neviděli jsme nic, kromě svých uniforem.

V naší společnosti byl jen jeden civilista. Bylo mu asi pětatřicet let a pokládali jsme ho proto za starce. Zkušenost jeho mu poskytovala vůči nám mnoho výhod; k tomu pak jeho obvyklé mrzoutství, přísné mravy a zlý jazyk silně působily na naše mladé myslí. Jeho osud obklopovalo jakési tajemství; zdálo se, že je to Rus, ale jméno měl cizí. Kdysi sloužil jako husar, a dokonce šťastně; nikdo neznal příčiny, proč se dal penzionovat v ubohém městečku, kde žil zároveň bídne i marnotratně; chodil věčně pěšky v obnošeném černém kabátci a jeho stůl byl prostřen pro všechny důstojníky našeho pluku. Jeho oběd tvořily pravda dva nebo tři chody, připravené bývalým vojákem, ale šampaňské teklo přitom proudem. Nikdo neznal stavu jeho jmění ani jeho důchodů a nikdo se neosměloval vyptávat se ho na to. Měl hodně knih, většinou vojenských a románů. Půjčoval je rád ke čtení a nikdy jich nežádal

zpět; zato nikdy nevracel majiteli knihy, které si vypůjčil. Jeho hlavním zaměstnáním byla střelba z pistole. Stěny jeho pokoje byly proděravěné střelami, díra vedle díry, jako včelí plástev. Bohatá sbírka pistolí byla jediným komfortem chudé hliněné chatrče, kde bydlel. Umění, jehož dosáhl, bylo neuvěřitelné, a kdyby se nabídl, že srazí kulí hrušku z čepice kohokoliv, nikdo z našeho pluku by neváhal nabídnout mu svou hlavu. Naše hovory se často týkaly soubojů. Silvio (tak ho budu jmenovat) se nikdy do nich nemíchal. Na otázku, zda měl příležitost se bít, odpovídal suše, že měl, ale do podrobností se nepouštěl a bylo patrné, že takové otázky mu byly nepříjemné. Měli jsme za to, že má na svědomí nějakou nešťastnou oběť svého strašlivého umění. Jinak nás ani v duchu nenapadlo podezřívát ho z něčeho, co by se podobalo zbabělosti. Jsou lidé, jejichž zevnějšek už sám nepřipouští takového podezření. Nenadálý případ nás uvedl všechny v podiv.

Jednou obědvalo asi deset nás důstojníků u Silvia. Pili jsme jako obvykle, to je mnoho; po obědě jsme začali přemlouvat hostitele, aby se ujal banku. Dlouho se vymlouval, neboť skoro nikdy nehrál; konečně poručil přinést karty, vysypal na stůl asi padesát desetirublovek a usedl k banku. Obklopili jsme ho a začalo se hrát. Silvio měl ve zvyku při hře vůbec nemluvit, nikdy se nepřel a nepouštěl do výkladů. Jestliže se protihráč náhodou přepočítal, ihned buď doplácel přeplatek, nebo zapisoval zůstatek. Znali jsme ho už a nepřekáželi jsme mu, aby počítal po svém; byl však mezi námi důstojník, který byl k nám nedávno přeložen. Hrál taky a z roztržitosti zahrnul nadbytečný růžek. Silvio vzal křídou a podle svého zvyku účet vyrovnal. Důstojník myslel, že Silvio se zmýlil, pustil se do výkladů. Silvio mlčky pokračoval ve hře. Důstojník ztratil trpělivost, vzal kartáček a vymazal to, co se mu zdálo, že je nadbytečně zapsáno. Silvio vzal tužku a zapsal to znova. Důstoj-

ník, rozpálený vínem, hrou a smíchem kamarádů, pokládal se za hluboce uraženého, a chytiv zuřivě ze stolu měděný svícen, hodil jej po Silviovi, který měl sotvakdy ráně se vyhnout. Zmocnil se nás zmatek. Silvio vstal, zbledl zlostí a s blýskajícima se očima řekl: „Milostivý pane, račte odejít a děkujte Bohu, že se to stalo v mém domě.“

Nepochybovali jsme o tom, co bude následovat, a pokládali jsme svého nového kamaráda už za zabitého. Důstojník odešel, když byl prohodil, že za urážku je hotov se zodpovídat tak, jak bude panu bankéři libo. Hra pokračovala ještě několik minut; cítíce však, že hostiteli není do hry, nechali jsme jí jeden po druhém a rozešli se po svých kvartýrech, hovoříce o brzkém zmenšení stavu.

Druhého dne jsme se vyptávali už v jízdárně, zda ubohý poručík je ještě živ, když se objevil sám mezi námi; zeptali jsme se ho na totéž. Odpověděl, že o Silviovi nemá ještě nejmenší zprávy. To nás udivilo. Šli jsme k Silviovi a našli jsme ho na dvoře, pálícího ránu za ranou do esa přilepeného na vrata. Přijal nás jako obvykle, nezmiňuje se ani slovem o včerejší příhodě. Minuly tři dny, poručík byl ještě živ. Ptali jsme se s údivem: Což se Silvio nebude bít? Silvio se nebil. Spokojil se povrchní omluvou a smířil se.

To mu v mínění mládeže neobyčejně uškodilo. Mladí lidé, kteří vidívají v chrabrosti vrchol lidských ctností a omluvu všemožných neřestí, odpouštívají nedostatek odvahy co nejhůře. Ponenáhlu však se na všechno zapomnělo a Silvio si dobyl znovu předešlého svého vlivu.

Jen já jsem se s ním neuměl už sblížit. Maje fantazii už od přírody romantickou, byl jsem nejvíce ze všech připoután k člověku, jehož život byl záhadou a který se mi zdál být hrdinou jakési tajemné příhody. Měl mne rád; jen za mé přítomnosti totiž neužíval svého ostrého jazyka, jak to činil za přítomnosti ostatních,

a mluvil o různých věcech prostodušně a nezvykle laskavě. Po nešťastném večeru však mne neopouštěla myšlenka, že jeho čest byla pošpiněna a nebyla z jeho vlastní vůle očištěna, tato myšlenka mne neopouštěla a překážela mi chovat se k němu jako dřív; bylo mi stydno dívat se na něho. Silvio byl příliš moudrý a zkušený, než aby toho nezpozoroval, a dovtípil se, co bylo toho příčinou. Jak se zdálo, rozhořčovalo ho to, aspoň jsem dvakrát pozoroval, že touží po tom, aby mi celou věc vyložil; ale vyhýbal jsem se takové příležitosti a Silvio toho nechal. Od těch dob jsem se s ním vídal jen v přítomnosti kamarádů a dřívější naše otevřené hovory zmizely.

Obyvatelé hlavního města, žijící v neustálém rozptylování, nemají potuchy o mnoha dojmech tak dobře známých obyvatelům vesnic nebo městeček, na příklad o očekávání dne pošty: v úterý a v pátek byla naše plukovní kancelář plna důstojníků; ten čekal peníze, onen dopisy, třetí noviny. Balíčky byly obvykle otvírány hned tam, novinky navzájem sdělovány a kancelář poskytovala obraz velmi živý. Silvio dostával dopisy adresované na náš pluk a obyčejně tam býval taky. Jednou dostal balíček, z něhož strhl pečeť s tváří neobyčejně netrpělivou. Když letěl očima po rádcích, jeho oči blýskaly. Důstojníci, z nichž každý byl zabrán do svých dopisů, nezpozorovali ničeho. „Pánové,“ řekl jim Silvio, „okolnosti vyžadují, abych bez prodlení odjel; jedu dnes v noci; doufám, že neodmítnete pozvání na poslední oběd u mne. Čekám i vás,“ pokračoval obrátiv se ke mně, „čekám docela jistě.“ S těmi slovy rychle odešel; my pak, dohodnuvše se, že se sejdem u Silvia, rozešli jsme se každý svým směrem.

Přišel jsem k Silviovi v určenou hodinu a našel jsem u něho skoro celý pluk. Veškeren jeho majetek byl už složen; zůstaly jen prázdné prostrálené stěny. Usedli jsme ke stolu; hostitel byl v ne-

obyčejně dobré náladě a jeho veselost se stala brzy všeobecnou; co minuta bouchaly zátky, čímž se pěnily a šuměly bez ustání a my přáli odjíždějícímu velmi horlivě šťastnou cestu a mnoho štěstí. Od stolů jsme vstali až pozdě večer. Když jsme hledali své čapky, Silvio, louče se se všemi, vzal mne za ruku a zastavil v touž chvíli, kdy jsem se chystal taky odejít. „Musím si s vámi promluvit,“ řekl tiše. Zůstal jsem.

Hosté odešli; zůstali jsme sami dva, usedli proti sobě a zapálili si mlčky dýmku. Silvio byl pln starosti; nebylo už ani stopy po jeho křečovitě veselosti. Pochmurná bledost, blýskající oči a hustý dým, vypouštěný z úst, dodávaly mu vzhledu skutečného ďábla. Minulo několik minut a Silvio přerušil mlčení. „Snad se už nikdy neuvidíme,“ řekl mi, „před rozloučením jsem vám chtěl něco vysvětlit. Všiml jste si asi, že si cizího mínění vážím málo, ale vás mám rád a cítím, že by mi bylo těžko zanechat ve vaší mysli nesprávný dojem.“

Přerušil se a začal nacpávat svou dohořelou dýmku; mlčel jsem se sklopnýma očima.

„Bylo vám divné,“ pokračoval, „že jsem nežádal zadostiučinění od toho opilého šílence R***. Uznáte, že, poněvadž jsem měl právo zvolit zbraně, měl jsem jeho život ve svých rukou a že můj život byl skoro mimo nebezpečí; mohl bych svou umírněnost připisovat jen své velkodušnosti, ale nechci lhát. Kdybych mohl potrestat R***, aniž bych vydával svůj život v nebezpečí, neodpustil bych mu ani za nic.“ Díval jsem se na Silvia udiveně. Takové přiznání mne docela zmátlo. Silvio pokračoval.

„Právě tak je to: nemám práva vydávat se v nebezpečí smrti. Před šesti lety jsem dostal pohlavek a můj nepřítel je ještě živ.“

Má zvědavost byla silně podrážděna. „Nebil jste se s ním?“ zeptal jsem se. „Rozvedly vás asi okolnosti?“

„Bil jsem se s ním,“ odpověděl Silvio, „a to je památka na náš souboj.“

Silvio vstal a vyndal z krabice červenou čapku se zlatým střápečkem a zlatými prýmky (to, čemu Francouzi říkají bonnet de police); nasadil si ji; byla prostřelena dva palce nad čelem.

„Víte,“ pokračoval Silvio, „že jsem sloužil v *** pluku husarů. Mou povahu znáte: jsem zvyklý být všude první, ale v mládí to byla u mne vášeň. V naší době bylo rváčství v módě: byl jsem prvním rváčem v armádě. Chlubili jsme se, jak umíme pít: přepil jsem slavného B***, opěvovaného D. D***. V našem pluku byly souboje každou chvíli: byl jsem při všech buď jako svědek, nebo jako aktivní osoba. Kamarádi mne zbožňovali a velitelé pluku, co chvíli střídání, se na mne dívali jako na nutné zlo.“

Těšil jsem se klidně (nebo neklidně) ze své slávy, když k nám byl přidělen mladý, bohatý muž ze znamenité rodiny. (Nechci ho jmenovat.) Jakživ jsem neviděl tak skvělého miláčka štěstěny! Představte si mládí, rozum, krásu, nejbujnější veselost, nejspolehlivější chrabrost, zvukné jméno, peníze, které nepočítal a které mu nikdy nedocházely, a představte si, jak asi na nás působil. Mé prvenství se zakolísalo. Sveden mou slávou, vyhledával mé přátelství; přijal jsem ho chladně a on se ode mne bez lítosti vzdálil. Začal jsem ho nenávidět. Jeho úspěchy u pluku a ve společnosti žen mne uváděly do úplného zoufalství. Začal jsem vyhledávat spory s ním; na mé epigramy odpovídal epigramy, které se mi zdávaly neočekávanějšími a vtipnějšími než mé a které byly nepoměrně veselejší: on žertoval a já se zlobil. Konečně jednou na plese u polského šlechtice, vida, že je předmětem pozornosti všech dam a zvláště hostitelky, se kterou jsem měl poměr, řekl jsem mu do ucha nějakou malichernou drzost. Zapálil se a dal mi pohlavek. Vrhli jsme se k šavlím; dámy padaly do mdlob; roztrhli nás a téže noci jsme se měli bít.

Bylo to na úsvitě. Stál jsem na určeném místě se svými sekundanty. Očekával jsem svého protivníka s nevysvětlitelnou netrpělivostí. Jarní slunce vyšlo a začínalo už horko. Spatřil jsem ho z dálky. Šel pěšky, blůzu na šavli, jsa provázen jedním sekundantem. Šli jsme mu naproti. Přiblížil se, drže čepici plnou třešní. Sekundanti odměřili nám dvanáct kroků. Měl jsem první ránu, ale rozrušení a vztek byl ve mně tak silný, že jsem nedůvěřoval pevnosti své ruky, a abych si dal kdy vychladnout, postoupil jsem mu první výstřel; můj protivník nesouhlasil. Bylo stanoveno, že budeme metat los: první číslo dostal on, věčný miláček štěstěny. Namířil a prostřelil mi čapku. Teď bylo na mně. Jeho život byl konečně v mých rukou; díval jsem se na něho žíznivě, snaže se zachytit aspoň stín neklidu. Stál před pistolí, vybíraje z čapky zralé třešně a vyplivuje pecky, které létaly až ke mně. Jeho lhostejnost mě uvedla v zběsilost. Co mi pomůže, pomyslel jsem si, zbavit ho života, když si ho vůbec nevážím? Hlavou mi kmitla vzteklá myšlenka. Spustil jsem pistoli. Zdá se, že nemáte teď myšlenky na smrt, řekl jsem mu, ráčíte snídat; nechci vám překážet. Vůbec mi nepřekážíte, namítl, račte střílet, ale ostatně jak je vám líbo; váš výstřel vám zůstane; jsem vždy hotov k vašim službám. Obrátil jsem se k našim sekundantům s prohlášením, že nemám v úmyslu teď střílet, a tak souboj skončil.

Odešel jsem do výslužby a vzdálil jsem se do tohoto městečka. Od těch dob neuplynul ani jediný den, abych nemyslel na pomstu. Nyní přišla má hodina...“

Silvio vyndal z kapsy psaní, které dopoledne dostal, a dal mi je přečíst. Kdosi (zdálo se, že jeho důvěrník) mu psal z Moskvy, že *známá osoba* se má brzy oženit s mladým a krásným děvčetem.

„Uhodnete,“ řekl Silvio, „kdo je ta *známá osoba*. Jedu do Moskvy. Uvidíme, zda tak lhostejně přijme smrt před svou svatbou, jako ji očekával kdysi při svých třešních!“

Při těch slovech Silvio vstal, mrštil svou čapkou o zem, začal chodit po pokoji sem a tam jako tygr v kleci. Poslouchal jsem ho bez hnutí; podivné, odporující si pocity mne rozechvívaly.

Vešel sluha a hlásil, že koně jsou připraveni. Silvio mi stiskl pevně ruku; políbili jsme se. Usedl do vozu, kde byly dva kufry, jeden s pistolemi, druhý s ostatními jeho věcmi. Rozloučili jsme se ještě jednou a koně se dali do běhu.

II

Minulo několik let a rodinné okolnosti mne přinutily odstěhovat se do chudé vesničky N***ského okresu. Zabývá se hospodářstvím, nepřestal jsem v duchu vzdychat po svém dřívějším hlučném a bezstarostném životě. Nejtěžší pro mne bylo zvyknout si na to, trávit podzimní a zimní večery v úplné samotě. Do oběda jsem ještě jakž takž čas probil výklady se starostou, jezděním za prací nebo obchůzkami nových zařízení; jakmile však se začínalo svečeřívát, nevěděl jsem vůbec co počít. Malý počet knih, které jsem našel pod skříněmi a v komoře, jsem se naučil znát nazpaměť. Všechny pohádky, na které jen si mohla vzpomenout klíčnice Kirilovna, jsem už slyšel; písňe žen mne plnily tesknoutou. Dával jsem se do pití neslazených likérů, ale bolela mne po nich hlava; ba přiznám se, dostal jsem strach, že se ze mne stane *piják z hoře*, to je *nejhořejší* piják, čehož jsem viděl v našem okrese množství případů. Ve svém okolí jsem neměl blízkých sousedů kromě dvou nebo tří *hořkých*, s nimiž beseda se skládala většinou z krkání a vzdechů. Samota byla snesitelnější.

Na čtyři versty ode mne byl bohatý statek, náležející hraběnce B***, bydlel tam však jen správce; hraběnka navštívila svůj statek

jen jednou, prvního roku po své svatbě, ale ani to tam nebyla déle než měsíc. Ale druhého jara mé klauzury se roznesla zpráva, že hraběnka s mužem přijede na léto do své vesnice. Přijeli opravdu začátkem měsíce června.

Příjezd bohatého souseda je důležitou epochou v životě obyvatelů vesnic. Statkáři a jejich čeled' si o tom vykládají dva měsíce předtím a tři roky potom. Co se mne týče, přiznávám se, že zpráva o příjezdu mladé a krásné sousedky na mne silně působila; hořel jsem netrpělivostí ji spatřit, a proto jsem se první neděli po jejím příjezdu vypravil po obědě do vesnice *** představit se Jejich Jasnostem jako nejbližší soused a nejpokornější sluha.

Lokaj mne uvedl do hraběcí pracovny a šel mne ohlásit. Rozlehlá pracovna byla vypravena se všemožnou elegancí; kolem zdí stály skříně s knihami a nad každou bronzová busta; nad mramorovým krbem viselo široké zrcadlo; podlaha byla potažena zeleným sukem a vystlána koberci. Odvyknuv ve svém ubohém zákoutí elegancí a nevida už dlouho cizího bohatství, ztratil jsem kuráž a čekal jsem na hraběte s jakýmsi chvěním, jako prosebník z provincie očekává příchod ministra. Dveře se otevřely a vstoupil krásný asi dvaatřicetiletý muž. Hrabě ke mně přistoupil s otevřeným a přátelským pohledem; snažil jsem se nabýt ducha a chtěl jsem se začít představovat, ale předešel mne. Usedli jsme. Jeho volný a laskavý hovor brzy rozptýlil mou zdivočelou stydlivost; začal jsem už nabývat své obvyklé nálady, když náhle vstoupila hraběnka a mne se zmocnil zmatek mnohem větší než dřív. Byla to opravdu kráska. Hrabě mne představil; chtěl jsem se zdát nenuceným, ale čím více jsem se snažil o nenucený hovor, tím více jsem cítil svou neohrabanost. Manželé, aby mi dali kdy vzpamatovat se a zvyknout si na novou známost, začali mluvit mezi sebou, jednájíce se mnou jako s dobrým sousedem a bez okolků. Mezitím jsem

začal chodit sem a tam, prohlížeje si knihy a obrazy. V obrazech se nevyznám, ale jeden z nich upoutal mou pozornost. Byl to jakýsi pohled ze Švýcar, nezarazila mne však na něm malba, ale to, že obraz byl prostřelen dvěma kulemi, které do něho byly vypáleny jedna na druhou. „To je krásný výstřel,“ řekl jsem, obrací se k hraběti. „Ano,“ odpověděl, „podivuhodný výstřel. Střílíte dobře?“ pokračoval. „Znamenitě,“ odpověděl jsem rozradován, že hovor konečně přešel na předmět mně blízký. „Na třicet kroků kartu nechybím, ovšem ze známé pistole.“ – „Opravdu?“ řekla hraběnka s velmi pozornou tváří. „A ty, příteli, trefíš kartu na třicet kroků?“ „Někdy,“ odpověděl hrabě. „Někdy to zkusíme. Svého času jsem nestřílel špatně, ale čtyři roky jsem už nevzal pistoli do ruky.“ – „Och,“ podotkl jsem, „v tom případě se vsadím, že Vaše Jasnost netrefí kartu ani na dvacet kroků: pistole vyžaduje denního cviku. To znám ze zkušenosti. V našem pluku jsem byl pokládán za jednoho z nejlepších střelců. Jednou jsem neměl náhodou celý měsíc pistoli v rukou: mé pistole byly v opravě; a co byste řekl, Jasnosti? Když jsem pak začal poprvé střílet, netrefil jsem čtyřikrát po sobě na pětadvacet kroků láhev. Sloužil u nás jeden rytmistr, vtipný a bystrý chlapík; náhodou byl při tom a řekl mi: Nějak se ti, brachu, na tu lahvičku třese moc ruka. Ne, Jasnosti, cvičení se nesmí zanedbávat, jinak si najednou odvyknete. Nejlepší střelec, kterého se mi podařilo vidět, střílel denně, aspoň třikrát před obědem. Měl to ve zvyku jako sklenku vodky.“ Hrabě a hraběnka byli rádi, že jsem se rozhovořil. „A jak střílel?“ zeptal se mne hrabě. „Tak, Jasnosti: spatří najednou, že na zed' sedla moucha: vy se smějete, hraběnko? Na mou duši, je to pravda. Spatří mouchu a křikne: Kuzko, pistoli! Kuzka mu přinese nabitou pistoli. On pif! A vrazí mouchu do zdi!“ – „Ku podivu!“ řekl hrabě. „A jak se jmenoval?“ – „Silvio, Jasnosti.“ – „Silvio!“ vykřikl hrabě vyskočiv. „Vy jste znal

Silvia?“ – „Jak by ne, Jasnosti; byli jsme přáteli; byl v našem pluku přijímán jako kamarád; ale pět let už nemám o něm žádné zprávy. I Vaše Jasnost ho tedy znala?“ – „Znal, dobře znal. Nevypravoval vám jeden velmi podivný příběh?“ – „Snad ne o tom pohlavku, Jasnosti, který dostal na plese od nějakého dareby?“ – „A řekl vám jméno toho dareby?“ – „Ne, Jasnosti, neřekl... ach, Jasnosti,“ pokračoval jsem dohaduje se pravdy, „odpusťte... nevěděl jsem... snad ne vy...?“ – „Ano, já,“ odpověděl hrabě s tváří neobyčejně rozechvěnou, „a prostřelený obraz je památkou na naše poslední setkání...“ – „Ach, drahoušku,“ řekla hraběnka, „proboha nevypravuj; pro mne bude hrůzou to poslouchat.“ – „Ne,“ namítl hrabě, „řeknu všechno, on ví, jak jsem jeho přítele urazil: ať ví, jak se mi Silvio pomstil.“ Hrabě mi přisunul křeslo a uslyšel jsem se živou zvědavostí toto vypravování.

„Před pěti lety jsem se ženil. První měsíc, the honey-moon,¹⁴ jsem strávil tady v téhle vesnici. Jsem tomuto domu zavázán za nejlepší chvíle života a za jednu z nejtěžších vzpomínek.

Jednou večer jsme jezdili spolu na koni; ženin kuň začal nějak jankovatět; polekala se, odevzdala mi uzdu a šla pěšky domů; jel jsem napřed. Na dvoře jsem spatřil cestovní vůz; řekli mi, že v mé pracovně sedí muž, který nechce říci své jméno a který jednoduše prohlásil, že má se mnou co dělat. Vstoupil jsem do tohoto pokoje a spatřil jsem ve tmě zaprášeného člověka se zarostlou bradou; stál tady u krbu. Přistoupil jsem k němu, snaže se vzpomenout si na jeho rysy. „Tys mne nepoznal, hrabě?“ řekl třesoucím se hlasem. „Silvio!“ vykřikl jsem a přiznám se, cítil jsem, jak mi hrůzou vstaly vlasy. „Ano, tak,“ pokračoval, „mám na tebe výstřel; přijel jsem vystřelit svou pistolí; jsi připraven?“ Z postranní kapsy mu trčela

14 Líbánky.

pistole. Odměřil jsem dvanáct kroků a postavil se tam do kouta prose ho, aby vystřelil brzy, dřív než se žena vrátí. Váhal – žádal o světlo. Přinesli svíčky. – Zavřel jsem dveře, poručil, aby nikdo nevstupoval, a znovu jsem ho prosil, aby vystřelil. Vyndal pistolí a mířil... Počítal jsem vteřiny... myslel jsem na ni... Minula strašná minuta! Silvio spustil ruku. „Lituji,“ řekl, „že pistole není nabitá třešňovými peckami... kulka je těžká. Pořád se mi zdá, že tohle není souboj, ale vražda: nejsem zvyklý střílet na bezbranného. Začnem znovu; metejme los, kdo má střelit první.“ Hlava se mi točila... tuším, že jsem nesouhlasil... konečně jsme nabili ještě jednu pistolí; stočili jsme dva papírky; vložil je do čapky, kterou jsem kdysi prostřelil; vytáhl jsem opět první číslo. „Ty jsi, hrabě, ďábelsky šťasten,“ řekl s úsměškem, na který nikdy nezapomenou. Nechápu, co to se mnou bylo a jakým způsobem mne k tomu mohl přinutit... ale vystřelil jsem a trefil tady do toho obrazu.“ (Hrabě ukázal prstem na prostřelený obraz; jeho tvář hořela jako oheň; hraběnka byla bledší než její šátek: nemohl jsem se zdržet a vykřikl jsem.) „Vystřelil jsem,“ pokračoval hrabě, „a sláva bohu netrefil; tu Silvio...“ (v tu chvíli byl opravdu strašný) „Silvio začal mířit na mne. Náhle se dveře otevřely, Máša vběhne a s výkřikem se mi vrhne kolem krku. Její přítomnost mi vrátila ducha. „Miláčku,“ řekl jsem jí, „copak nevidíš, že žertujeme? Jak ses polekala! Jdi, vypij sklenku vody a přijď k nám; představím ti starého přítele a kamaráda.“ Máša stále ještě nechtěla věřit. „Řekněte, mluví muž pravdu?“ řekla, obracejíc se k hroznému Silviovi. „Je to pravda, že oba žertujete?“ – „On stále žertuje, hraběnko,“ odpověděl jí Silvio, „jednou mi dal ze žertu pohlavek, ze žertu mi prostřelil tady tuhle čapku, ze žertu mne teď netrefil; a teď jsem dostal já chuť zažertovat...“ Při těch slovech chtěl na mne namířit... v její přítomnosti... Máša se mu vrhla k nohám. „Vstaň, Mášo, styď se!“ vykřikl jsem zu-

řivě. ‚A vy, pane, se přestaňte vysmívat ubohé ženě! Budete střílet, či nebudete?‘ – ‚Nebudu,‘ odpověděl Silvio, ‚jsem spokojen: viděl jsem tvůj zmatek, tvou zbabělost; donutil jsem tě, abys na mne vystřelil, to mi stačí. Budeš na mne pamatovat. Odevzdávám tě tvému svědomí.‘ Tu chtěl už vyjít, ale zastavil se ve dveřích, ohlédl se na obraz, který jsem prostřelil, vystřelil naň téměř bez míření a zmizel. Žena ležela v mdlobách; lidé se ho neodvážili zastavit a hleděli na něho s hrůzou; vyšel na zápraží, zavolal vozku a odjel dřív, než jsem se mohl vzpamatovat.“

Hrabě umkl. Tak jsem se dozvěděl konec povídky, jejíž začátek mne kdysi tak zarazil. S jejím hrdinou jsem se už nesetkal. Vypravuje se, že Silvio v době vzpoury Alexandra Ypsilantiho velel oddílu heteristů a byl zabit ve srážce pod Skuljanami.

PUŠKIN, Alexandr Sergejevič a MATHESIUS, Bohumil. Piková dáma a jiné povídky. Praha: Městská knihovna v Praze, 2023. ISBN 978-80-274-3564-7.